



Universitätsbibliothek Paderborn

Rev. P. Francisci Josephi à Rodt Capuccini Anterioris Austriæ Provinciæ. Opus ...

Planctvs Ecclesiæ Et Animæ - Super Caput Primum Lamentationum
Jeremiæ Prophetæ. Allegorice, Et Moraliter Expositus, & Distributus In
Discursus LII. Concionatorios Quadragesimales ... ; Scilicet Liber Vitæ, Et
Excessvs Amoris ...

Rodt, Franz Joseph von

Campoduni, 1680

Discursus XVIII. Finis ultimus animæ rationalis est Deus diligendus &
fruendus quo neglecto, homo toto cœlo aberrat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52659)



DISCVRSVS XVIII.

Teth.

Sordes ejus in pedibus ejus, nec est recordata finis sui. *Thren. I. v. 9.*

DE ANIMA.

Finis ultimus animæ rationalis est Deus diligendus & fruendus, quo neglecto anima multum, imò toto cælo aberrat.

1.

Certantes & currentes.

Certum scopum intendunt.

Omnes curremus.

Pro præmio seu bravio *concertantes*, sive currendo, sive jaculando, ad suam metam accuratè, & finem intendunt, & se extendunt, Nam currens in stadio fixis semper oculis cursûs sui præfixum intuetur terminum, ad quem attingat; in equestri se ludo exercens, attentè in anulum vel caput, oculorum aciem retorquet, lanceâ, vel gladio figendum, quo adepto lanceam, confixo feliciter signo, ornatam, gloriosus vibrat. Jaculator intentissimo oculo in metam, seu scopum contuetur, nam singuli horum evanescente ex oculis scopo, aut signo, in incertum currentes, aut jaculantes, uti nec scopum, sic nec bravium attingent. In stadio *1. Corint. 9. v. 24.* curremus omnes, sed non omnes accipiunt bravium: Ex quo defectu? Quia non omnes ad scopum, signum, & finem suum præfixum intuentur, in incertum currentes. Quod etiam de peccatrice anima conqueri videtur Prophetâ, *non est recordata finis sui,* dum in incertum currens, è mente & oculis finem, & scopum suum evanescere sibi passa est. *Ergo sic currite, finis vestri semper memores, ut comprehendatis.* Quis autem sit iste finis, & scopus animæ nostræ, ad quem semper mentis oculis intendere debet,

bet, ex neglecto in vanum laboratura, & multum aberratura, in presentia breviter exponam.

II. Unus omnibus in stadio currentibus, & jaculantibus praefigitur scopus, aut signum, ad unum omnes. Aequè omnibus pro bravio caelestis gloriae concertantibus unus scopus proponitur. Porro unum est necessarium, ad unum omnes. Qui extra hunc scopum ad alia se extendit, aut alijs intendit, in incertum currens, ab uno illo solo necessario aberrat, unde vagam & diversis intentam Christus interpellat Martham; *Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima: Ad unum ergo, ut intendat, hortatur. Porro unum est necessarium: Et quod illud unum, quod multis, imò omnibus praeponebatur est? Ipse Deus: qui unus est, respondet Lyranus: Iste ergo unicus est finis, & scopus, animae nostrae, ad quem intuebatur, & fruendum ipsa anima fuit creata: in quem finem etiam*

Luc. 10. v. 42.

Vnum necessarium

Est Deus.

Ioan. c. 13 v. 1.

Glossa moral.

Singula creaturae diversos habent fines.

Villanova: *Habent omnia sub sole, destinata, & propria officia, quibus s. Thom. exerceantur, & nihil penitus in toto orbe otiosum. Caelum voluitur, astralucet, sol irradiat, terra germinat, plantae pululant, arbores fructificant, bruta quoque destinatis officijs homini deserviunt, alia portandis oneribus, alia colendis agris, alia custodiendis hereditatibus, alia deserendis hominibus, sicut cuique à natura donata est habitas, ita servit.*

III. Cum ergo omnes creaturae & animantia ad certum finem, & officium, in quo homini inferriant, sint creata, optimè inferri memoratus antistes, nunquid homino solus sine officio erit? Nunquid Domine vanè constituisti filios hominum? Absit, ut homo solus vanus sit. Quæramus ergo, quod sit officium hominis proprium? quid opus illud, in quod conditus est? Hoc enim scire, maxime hominem decet, ut illud exequatur, & impleat; Qui enim iumentis proprias actiones adaptat, suam ipse ignorare non debet.

Inquiramus igitur in singula hominum genera, quæramus agricolam, quod tuum, vir bone, officium? Quis finis vitæ tuæ? Arare, seminare, plantare, metere, pecorum agere curam & in sudore vultus mei, vesci panem meo. Et quod tuum mechanicè officium? Texere suture, filare ædificare, dolare, ferrum tundere, limare &c. Et quod tuum mercator officium? Emere, vendere,

Quod officium & finis hominis. Psal. 88.

Scire hoc & exequi convenit.

Artificum qui finis?

Cornel.
in Epist.
Iudæ. v.
13.

Magna-
sum?

dere, de regione in regionem, de nundinis ad nundinas transire, prout mercatores, *planetarum urbium* olim appellari consueverunt, qui tanquam stellæ erraticæ nusquam fixam habent sedem. Et quod vestrum officium nobiles, & magnates? Regere, militare, reipublicæ gubernationi intendere. Et vestrum literati? Scribere, docere, advocare, &c. Verum quidem est, quod ad statum naturæ lapsæ hæc officia pro conservanda republica requirantur, non tamen hæc sunt officia, & finis ultimus, ad quem creatus est homo; Nam omnia hæc in statu innocentiae originalis (in quo creatus est homo) erant supervacanea, sicut igitur non ad statum naturæ lapsæ Deus creavit hominem, sic nec ad ea officia solum, & functiones, quæ istum statum consequuntur. Tam stupida igitur est creatura humana, ut non recorderetur finis sui.

IV.

Epicurei
pro fine
habent
volupta-
tes.
Seneca.

Si ex aliis quæras, ad quod officium, & finem creati sint? Ad comedendum & bibendum, ad divitias & delicias, se creatos certò sibi persuadebunt. O verè gens sine consilio, & absque prudentia! Agnoscebat gentilis Seneca, vel ex solo naturæ lumine, non se ad tam vilia natum; *Major sum; & ad majora sum natus, quam ut vile mancipium sim sensuum meorum.* Brutorum animalium

iste finis est, & officium, non hominis, & quidem inter omnia animalia bruta nullum porco dejectius, cuius Lactantius graphicè describit foeditatem, & immunditiam. *Est enim (ait ipse) lutulentum hoc animal, & immundum: nec unquam caelum aspicit, sed in terram toto & corpore, & ore projectum, ventri semper, & pabulo servit. Nec alium, dum vivit, prestare usum potest, sicut ceteræ animantes, quæ vel sedenti vehiculum præbent, vel in cultibus agrorum juvant, vel plastra collo trahunt, vel onera tergo gestant, vel indumentum exuvijs suis exhibent, vel copia lactis exuberant, vel custodiendis domibus invigilant, &c.*

Homines rurales & mechanici, qui (sine ultimo neglecto) ad laborem solum se natos & creatos astimantes, hunc finem suum esse sibi persuadent, laboriosi equi, bovis, aut cameli, &c. similitudinem induerunt, *sicut iumentum ante te.* Sed qui finem suum præcisè in carnis voluptatibus, & mundi delicijs ponunt, non honestius, quam porci nomen merentur, sordidi & lutulenti. *Sordes eius in pedibus eius, non sunt recordati finis sui.* Hi enim porcorum instar toto corpore & ore in terram & cœnum projecti, ventri semper & gulæ servientes, alium nec sibi, nec proximo usum præstant, neque caelum aspiciunt, porci propriè

Epicu-

Lactant.
l. 4. c. 17.

Sus abie-
ctissimum
animal.

Epicurei
sunt porci.

Epicurei vocandi. Et sordes in pedibus eorum.

De porcorum natura non minus amaro scribit animo Plinius:

Plin l 8. c. 51. *Animal hoc maxime brutum, animamque ei pro sale datam, non illi prode existimatur.*

Anima est porco pro sale.

Nec minus Epicurei porci, animæ suæ dignitatem non agnoscentes, eam sibi pro sale, qui carnem à putredine conservat, datam æstimant; Sicut enim caro deficiente sale putrescit, sic carnis & corporis sui defectum & putredinem deficiente anima sequi putant, adeoque sicut corpus ad delicias carnales, sic animam ad corpus à corruptione conservandum, creatam esse sibi imaginantur, ut potentias suas nutritivam, generativam, & sensitivam exercere valeant. O bestiale, & brutum hominum genus, quod sordibus immersum, non recordatur finis sui, nec dignitatem hominis agnoscit, ad imaginem, & similitudinem divinam creati, in cuius faciem inspiravit Deus spiraculum vitæ, sive (ut cum Ambrosio, Augustino, Chrysostomo, & Lyrano loquar) spiraculum Dei formæ vitæ, scilicet rationalem animam, quæ spiret ad Deum, ad cælum, & cælestia.

Cornel. Gen. c. 1. v. 7.

Notat etiam Cornelius, quod sicut unima habet in se imaginem Dei, sic corpus in se habet imaginem cæli: Caput nostrum sex ossibus compaginatum, in simi-

litudinem cælestis sphaeræ, rotunda concavitate formatum est: oculi, tanquam duo lucentia sidera, corporis tenebras illuminant. Quare merito erectam homini staturam, Deus esse voluit, cum cæli imaginem habeat. Os homini sublime dedit, cælumque tueri iussit. Quemadmodum autem corpus, & facies, ita & anima sursum erecta esse debet. *Notandum, (ait Doctor Angelicus) cum homo habeat figuram corporis erectam, ad cælum, si anima non erigeretur ad contemplationem cælestium, videtur corpus esse nobilius animâ.*

Homo cæli non terrea specu refert.

S. Thom. in Comment. super Boëtium. l. 4. metro. 5.

Sicut ergo homo non graditur supra pectus suum, & terram commedit, velut serpens à Deo maledictus, neque instar aliorum animalium os in terram demittit, nec in cæno volvitur velut sus in volutabro, sic nec ad brutorum animalium sensuales appetitus, & terrena desideria, sed ad altiora, cælestia, & divina creatus est. *Naturam rationalem ad hoc solum esse factam, ut factorem suum verum Deum intelligat (asserit Seraphicus Doctor) intelligendo diligit, diligendo, in eo, qui est æterna vita, æternaliter permaneat, & beatè vivat.* Ille, iste finis tuus, & creatura nobilissima, & homo, Dei formi spiraculo vitæ, animate: In hunc finem, in hunc scopum totis animæ viribus intendas necesse est, hoc

Gen. c. 3. Homo erectus.

S. Bonav. de 7. l. in æternit. in prologo.

Ut ad Deum se erigat, intelligendo, diligendo.

unum enim est necessarium, quid ergo sollicita es o anima, & turbaris erga plurima? Relinque plurima, desere varia, contemne omnia, & unum dilige, unum quare, unum appetere, quia unum est necessarium. Una uni, clamabat magnus contemplator Egidius.

V.

Hoc unum quarebat, & suspirabat Apostolus, (uti notat S. Thomas de Villanova) dum ad Philippenses suos scribit:

Philipp.

a. 3. v. 13.

Unum autem, quæ quidem retrò sunt, obliviscens, ad ea verò, quæ sunt priora extendens me ipsum. Unum autem, supple: Necessarium est, inquit Anselmus, vel juxta Chrysostomi mentem: Unum hoc studio, & ago, uni huic totus intendo;

Unum hoc quarebat Paulus.

Quid autem unum hoc sit, in sequentibus se verbis explicat, nempe quòd omnium, quæ retrò sunt, id est, temporalium bonorum, & lucrorum obliviscens, (uti explicat Angelicus) ad priora, id est, ad æterna, se extendat, ait Hugo. Ad priora, id est, cœlestia, glossatur Interlinearis se extendens, toto desiderio, sola intentione. Dum ergo omnia, quæ retrò sunt, id est, terrena (juxta expositionem glossæ Interlinearis) Paulus relinquit, oblivioni dat, & contemnit velut stercora, ad priora solum, id est, cœlestia, & divina, & ad unum se totis viribus extendit, unum desiderat, & suspirat:

Non utique tria, vel duo (notat Interlinearis hic) sed unum, quod verè est unum, in quo omnia bona: Unum scilicet Deum intelligendum, diligendum, & æternaliter fruendum.

Hoc est unum illud necessarium optimum, (addit Villanova) quod sancti Patres in eremo requirebant, qui relictis omnibus, quæ desiderari possunt, huic soli operi tam sedulo, & tam sollicitè vacabant, ut grandem jacturam facere viderentur, si vel per horam ab eo cessarent. Desixit namque in cœlum oculis, eos ad ista terrena deflectere ultra nolabant; Et deum hisce concludit verbis: Sed nunc legendo, nunc orando, nunc meditando, nunc contemplando, velut è diversis locis in unum signum, cordis sui sagittas dirigebant.

Hoc ergo signum, hic scopus, hic finis est hominis, quem semper præ oculis habere, & in eum omnes desideriorum suorum tela dirigere debet anima rationalis, in hoc solo, & uno fine & scopo quietem repertura. Hunc finem & scopum fixum, & stabilem qui negligunt, aliosque fines & scopos inquirunt, nullam finem & scopum suorum appetituum attingunt, imò quòd plures fines appetunt, eò minus apprehendent & quietem inveniunt, à fine quæsito semper aberraturi: Ut verè sic anima, non recordata finis sui, & ab eo aberrans, cum gemitu exclama-

re

Villan. Con 3. de ailumpt.

Ab uno hoc nunquam se avertent. S. Augustinus.

VI.

Alios fines querens.

Unum & verum nunquam attinget.

Thren. 3. re debeat : Perijt finis meus. v. 18.

vagabundus animus, inani labore dis- Thren. 3. currenti fatigetur, non satietur... Imò 3. v. 18.

Vitrum
multiplican
sobrietatem

Siquis (ad signum & metam missurus sagittam, aut globum plumbeum) oculo vitrum diversis incisum angulis, & apicibus præfigeret, non unum tantum, sed denos, & vicosos præ oculis haberet scopos, & signa, & tamen explosurus bombardam, seu sclopetum, aut emissurus sagittam, nullum attingeret scopum, sed aberraret ab omnibus, nisi inter eos scopos unum & verum dignoscens in hunc solum intenderet, nam hoc uno & vero apprehenso, & adepto, omnes alios attinget. Applicat mentis nostræ oculis mundi vanitas quasi vitrum fallax, & deludens mentis oculum, quo tot nobis representantur scopi & fines, quot desiderabilia appetitus noster objecta habere potest, unum tantum necessarium & verum rationalis appetitus objectum, summum scilicet, & optimum bonum animus sibi vel non proponit, vel ita obscure, & confuse, ut istud inter diversas & falsas finium species non discernat, multò minùs intendat, fictas tantum & vanas scoporum species venando, nec eos tamen apprehensurus, sed eò plus deludendus, quò plures attingere tentaverit. Quod probè insinuare videtur Doctòr mellifluus. Ita enim fit, ut per vania & fallacia mundi oblectamenta

verò his anfractibus ludat secum vanitas, mentitur iniquitas sibi. Currens enim ad finem apprehendendum, inter multos deluditur, & fatigatur. Hoc ergo (pergit Bernardus) in circuitu impii ambulans, naturaliter appetentes, unde finiunt appetitum, & insipienter respicientes, unde propinquant fini. At quò magis appropinquare, & palpando finem attingere sperant, magis aberrant. Perijt finis meus. Quamobrem (subnectit porrò Mellifluus) nõ beato sine consummari, sed consumi vacuo labore accelerant, qui rerum magis specie, quàm auctore delectati, priùs universa percurrere, & de singulis cupiunt experiri, quàm ad ipsum curent, universitatis dominum pervenire.

Vnum. & verum nõ invenit.

Aberrare facit à scopo.

Sic homo multos fines querens,

S. Bern. de dilig. Deo.

Dum ergo circa omnia & plurima solliciti mortales vagantur, & hæc omnia, & unum illud necessarium, metamque suam, & finem amittunt, qui si unum illud optimum & necessarium intenderent, simul omnia apprehenderent, cum, & in illo, qui est unum, & omne bonum. Hoc autem negligentes, & à fine suo aberrantes, omnia perdunt, & quietem nusquam inveniunt: Perijt finis meus. Alij vertunt: Perijt stabilitas mea, & ut Cornelius explicat, perijt stabilitas, vel hic finis meus, id est: Non est, quòd deinceps sperem ullam quietem, libertatem

VII.

Talis Perdit quietem & finem

Cornel.

sem

sem, gaudium, aut consolationem: Et consequenter quia verum & ultimum bonum & finem amisi, periit finis meus, hoc est, nullus erit malorum meorum finis, juxta præfati auctoris explanationem.

Errorem hunc suum, quo à fine suo aberrarunt, agnoscent, sed serò nimis, damnati in inferno, præ angustia spiritus gementes, & exclamantes: Ergo erravimus! Erravimus imprimis à fine & meta nostra, quam insensati proposuimus nobis: Erravi, clamat superbus Holofernes, & periit finis meus, & desiderium, totum orbem ditioni Assyriorum subjiciendi. Periit finis meus clamat Absalon præripiendi patri meo coronam regiam: erravi & periit finis meus, ingemiscit Antiochus, Judaicum populum, & sancta Sanctorum penitus evertendi: Erravi & periit finis meus, suspirat ex furca Amanus, Mardocheum cum tota Israëlitarum gente eradicandi. Erravi & periit finis meus, cocervandi divitias, lamentatur avarus; Periit finis, fruendi deliciis, vociferatur libidinosus; periit finis meus, honoribus potiundi, deplorat ambitiosus, periit finis meus & nullus erit malorum finis.

Ergo erravimus! Et erravimus non tantum à fine nostro vanissimo, quem intendimus, sed maxime à fine nostro ulti-

Erraverunt toto celo.

mo, quem nunquam respeximus: Erravimus, & toto celo erravimus, erravimus, & in æternum, errorem nostrum corrigere non valebimus.

Ridetur jaculator, si à meta aberraret, quæ circulum unius mensuræ non excedit, & nos ab erravimus toto cœli circulo, qui tot milliades milliarium in se continet: Erravimus à Deo, qui circulus est, cujus centrum ubique, & circumferentia nusquam, in quo vivebamus, movebamus, & eramus, & tamen erravimus ab hac meta, scopo, & fine nostro. O quàm pudendus! o quàm enormis! o quàm irreparabilis error! Quid pro-

Puden-
dus & e-
normis
error.

à celo, &
Deo ab-
rare.

Sap. c. 6.
v. 8.

fuit nobis superbia, aut divitiarum in-
stantia quid contulit nobis? Semper
illam, tanquam finem insequer-
batur, nec tamen plenè conse-
quebatur: *Transferunt omnia illa,
tanquam umbra*: Periit finis nos-
ter vanissimus, & ereptus est
nobis finis noster ultimus, &
præcellissimus: & sic periit om-
nis finis noster, ab omnibus, &
à toto aberravimus. Perdidi-
mus, quicquid à mundo speravi-
mus, & meritò cœlum denega-
tum est, quod insensati nos, tam
parvi æstimavimus. Ergo er-
ravimus: Ergo erravimus.

In bello (ut commune fert
proverbium) non licet bis er-
rare, sed nec à cœlo & Deo bis
errare licet: Qui semel erravit,
&

VIII.
Non licet
bis errare

Pfal. 57.
v. v. 4.

& aberravit, æternū erravit. Verūm quidē est, quōd multi peccatores .. erraverunt ab utero, sed postea pœnitentiā ducti, errorem suū correxerunt, oculos mentis ad unum, & optimū finem, & scopū dirigendo; sed si in ultimo puncto, à gratia finali aberratur, tunc æternū erratur, tunc actum est: Perit finis meus, & nullus erit malorum finis.

Recordare igitur (O Anima!) finis tui, & siquidem ab eo hastenus, in plurima, distracta aberrasti, converte aciem mentis tuæ ad unum, & necessarium finem, Deum tuum, diligendum & fruendum. Nauta in alto mari jactatus, quamdiu errantia tantū respicit sidera, nunquam attinget portum, sed fixum semper contemplatur polum, qui si ex oculis evanuerit, duce magnete illum in-

quire non desistit, nunquam eo reperto aberraturus. In tumultuoso hoc mundi pelago jactatus, O homo, noli sequi errantia vanitatum sidera, sed polarem, & fixam respice stellam, Deum tuum, à quo si aberraveris, divinam implora gratiam, quæ tanquam magnes te diriget ad Polum, finem tuum. Quare ergo finem hunc, cum patiente Propheta sedulo recogita, quis finis meus, ut patienter agam? Hunc tibi finem per dies ac noctes oculis tuis propone, in omnibus locis, & negotiis, hunc finem intende, in hunc omnes cordis tui sagittas dirige; Divinam, in hunc finem, implora gratiam, quæ te finaliter non deserens, ad finem tuum summum, unum & optimum æternaliter perfruendum te adducat, & perducatur.
Amen.

Nauta
polum semper respicit.

Duce magnete.

Iob. c. 6.
v. 11.

